

Bereikbaarheid van de kust
Juryrapport van de prijsvraag *Kust in beweging*

Inhoud

Voorwoord
Juryrapport
Winnaars
Eervolle vermeldingen
Bijzondere plannen
Overige inzendingen
Colofon

Voorwoord

De Nederlandse kust is gedurende het hele jaar een aantrekkelijke bestemming. Mensen die vlakbij zee wonen gaan er vaak even een frisse neus halen. Anderen gaan er, vanuit binnen- of buitenland, voor enkele dagen of weken heen op vakantie. Om zijn aantrekkelijkheid te behouden, moeten de badplaatsen wel goed bereikbaar blijven. Dat is niet alleen nodig voor de bezoekers, maar ook voor overheden, burgers en ondernemers. Het kusttoerisme is immers van groot economisch belang. Een goede bereikbaarheid speelt zelfs een grote rol in de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse kust.

Op hoogtijdagen staat de bereikbaarheid echter nogal onder druk, getuige de vele filemeldingen die dan worden gedaan. Deze hoogtijdagen zijn niet alleen de warme zomerdagen, en dan vooral de weekends, maar ook de dagen in het voorjaar waarop de eerste lentezon ons naar de kust lokt. We moeten er voor oppassen dat het succes van de aantrekkelijke kust niet omslaat in het tegengestelde, doordat zij onbereikbaar wordt. De vele betrokkenen bij het toeristisch aanbod aan de kust zijn zich daar sterk van bewust. Daarom buigen overheden en ondernemers zich over de vraag van de bereikbaarheid: zij zoeken naar oplossingen, maken plannen en voeren studies uit.

In dit kader vroeg het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen eind vorig jaar aan jonge, professionele ontwerpers en studenten, na te denken over het bereikbaar maken en houden van de Nederlandse kust. Zij schreef daartoe de openbare ontwerpwedstrijd *Kust in beweging* uit. Het resultaat hiervan vindt u in deze publicatie.

Wij hopen dat bestuurders en beleidsmakers in toerisme, verkeer en ruimtelijke ordening, maar ook ondernemers en anderen in de ideeën handreikingen zien waarmee nieuw innovatief beleid gemaakt kan worden.

Onze dank gaat uit naar de deelnemende ontwerpers, naar de leden van de jury en naar de medefinanciers van deze ontwerpwedstrijd: het Stimuleringsfonds voor de Architectuur, het ministerie van VROM en de Stichting 2003 Europees Jaar van Mensen met een Handicap.

Wij wensen u veel inspiratie en een goede bereikbaarheid toe.

Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen
Erik van Dijk en Gerben Baaij

Kust in beweging

Inleiding

Overheden, burgers en ondernemers hebben belang bij innovatieve en realistische plannen voor de toekomst van de Noordzeekust en de kustregio's. Badplaatsen en kustgebieden moeten goed bereikbaar zijn. Wie uiteindelijk aan het strand komt, verwacht een omgeving waar het prettig is om te zijn – in andere woorden, een omgeving met hoge ruimtelijke kwaliteit. Op drukke zomerse dagen raken de wegen vaak volledig verstopt en dat komt de aantrekkelijkheid van de kustbeleving niet ten goede. Naast de noodzaak om deze vervoersproblemen op te lossen, is er behoefte dit op een zorgvuldige manier te doen. De bijzondere ervaring die mensen aan de kust zoeken vraagt om een passende vormgeving van de weg er naar toe.

De kwaliteit van de ruimte aan zee berust op de combinatie van natuur en cultuur. Aan deze combinatie zouden nieuwe vervoersoplossingen moeten bijdragen, juist in hun vormgeving en inpassing in het landschap. De elementen van zulke oplossingen kunnen heel divers zijn, uiteenlopend van ontwerpen voor innovatieve transportmiddelen tot landschappelijke routes langs de kust.

Het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC) schreef eind 2003 de openbare ideeënprijsvraag *Kust in beweging* uit om nieuwe ideeën te genereren over bereikbaarheid en kwaliteit van de kust. Vanuit de verwachting dat voorstellen van jonge ontwerpers het denken over de kust positief zouden kunnen beïnvloeden, werden ontwerpers en studenten van ontwerpopleidingen voor architectuur, stedenbouw, landschapsarchitectuur, beeldende kunst en industriële vormgeving tot 35 jaar oud opgeroepen om aan de prijsvraag deel te nemen. Het wedstrijdprogramma werd opgesteld volgens het model wedstrijdprogramma voor een prijsvraag, zoals beschreven in het *Kompas bij Prijsvragen & Meervoudige Opdrachten* en genoemd in het *Convenant Wedstrijden op het gebied van architectuur, stedenbouw en landschapsarchitectuur*.

De jury beoordeelde 50 inzendingen. Zij wees vier inzendingen als winnende plannen aan en onderscheidde drie inzendingen met een eervolle vermelding. Deze en alle andere inzendingen zijn in dit juryrapport gedocumenteerd.

Opgave

De deelnemers aan de prijsvraag werden voor de opgave gesteld om innovatieve en realistische oplossingen aan te dragen die de mobiliteit van en naar de kust nog aantrekkelijker zouden maken voor alle groepen gebruikers. Daarbij moest mobiliteit naast identiteit en herbergzaamheid deel uitmaken van de kwaliteit van de kust. Inpassing van de voorgestelde oplossing in het landschap maakte eveneens deel uit van de opgave. Omdat de thematiek langs de hele Nederlandse Noordzeekust speelt - inclusief de Waddeneilanden - was de prijsvraag niet gericht op één specifieke locatie. Deelnemers waren vrij hun idee desgewenst wel op een specifieke locatie te projecteren. Er zijn geen financiële randvoorwaarden gesteld, gezien de breedte van de vraagstelling en die van de mogelijke oplossingen.

Programma van eisen

In samenhang speelden drie aspecten bij het ontwikkelen van de gevraagde oplossingen een rol. Ontwerpers konden gedragsbeïnvloeding laten meespelen in hun antwoord op de opgave, zij konden de technische infrastructuur, zoals transferia en systemen voor aanvullend vervoer, een plaats geven in hun ontwerp en zij konden aandacht besteden aan oplossingen die de ruimtelijke kwaliteit ten goede zouden komen.

Verder moesten de ideeën de toeristisch-recreatieve functie en de identiteit van de Nederlandse kust versterken en bijdragen aan een positieve ervaring van een verblijf aan de kust. Ook zou de overlast voor natuur, milieu, bewoners en andere bezoekers geminimaliseerd moeten worden en mocht een oplossing niet schadelijk zijn voor de kustverdediging. Voor beleidsmakers en ondernemers zouden de oplossingen bruikbaar en inspirerend moeten zijn. Een laatste belangrijk punt betrof de bereikbaarheid: een oplossing moet gevonden worden voor die mensen voor wie de kust nu zo goed als ontoegankelijk is. Ook mensen met een rollator of rolstoel kunnen dan van de kust genieten.

85 (aankomende) ontwerpers schreven zich in voor deelname aan de prijsvraag. 51 van hen zonden daadwerkelijk een plan in. De inzendingen zijn conform het wedstrijdprogramma getoetst, waarna het toetsingsrapport is voorgelegd aan de jury.

Juryrapport

De jury bestond uit de volgende leden:

Francine Houben, directeur Mecanoo Architecten Delft, voorzitter, geen stemrecht
Jan de Graaf, stedenbouwkundige Trans Atlantis Den Haag
Tracy Metz, architectuurcriticus NRC Handelsblad
Sam Schouten, lid managementteam Algemeen Ledenbelang ANWB
Dirk Sijmons, Rijksadviseur voor het landschap
Jan Troost, voorzitter Chronisch Zieken en Gehandicaptenraad
Architectuur Lokaal vervulde, zonder stemrecht, de rol van secretaris.

Voorafgaand aan de jurybijeenkomst ontvingen de juryleden alle beschikbare informatie van iedere inzending. Men werd bovendien gevraagd enkele plannen zeer zorgvuldig te bestuderen met het doel deze te kunnen presenteren aan de andere juryleden. Bij de jurering, die op 6 april 2004 plaatsvond bij Architectuur Lokaal in Amsterdam, sprak de jury haar verrassing uit over het hoge aantal inzendingen voor deze toch niet eenvoudige opgave. De jury vatte de opgave als volgt samen: lever een bijdrage aan de gedachte van de kust als toeristisch recreatief domein, door primair de mobiliteit te beïnvloeden en daarmee een instrument te ontwikkelen om beleidsmakers te inspireren en te beïnvloeden in hun denken over bereikbaarheid en ruimtelijke kwaliteit van de kust.

Toelating tot de beoordeling

Op grond van het toetsingsrapport besloot de jury de beide inzendingen, die kort na de sluitingstermijn werden ontvangen, bij de beoordeling te betrekken omdat de redenen voor de iets verlate indiening in beide gevallen aannemelijk waren. Een inzending voldeed in hoge mate niet aan de wedstrijdregels. Zo ontbraken onder meer de panelen, een cruciaal onderdeel van de inzending. De jury heeft besloten deze inzending te diskwalificeren. Zij beoordeelde tussentijdse 50 inzendingen, aan de hand van een aantal criteria, die in het wedstrijdprogramma waren aangegeven: de wijze waarop de inzender reageert op de opgave, het programma van eisen, de context, de mate waarin de inzending bijdraagt aan het doel van de prijsvraag, de ontwerp kwaliteit, de verbeeldingskracht en de inzichtelijkheid van de inzending.

Eerste beoordelingsronde

In de eerste ronde van de beoordeling passeerden alle 50 inzendingen de revue. Het viel de jury op dat de voorgestelde ideeën sterk uiteenliepen. Zo waren er zeer concrete ideeën voor specifieke vraagstukken als parkeerproblemen. Er werden sterk verschillende parkeeroplossingen voorgesteld. Hiernaast waren er ook wat minder scherp omliggende ideeën over bijvoorbeeld ontwikkelingsstrategieën voor de lange termijn - waarvan één zelfs tot het jaar 2050.

Ook constateerde de jury dat veel deelnemers, op uiteenlopende manieren, de kuststreek weinig gedifferentieerd vinden, zeker in vergelijking tot buitenlandse badplaatsen. Meermaals werd door de ontwerpers gesuggereerd dat er niet wordt geïnvesteerd in kustontwikkeling omdat er geen uitgesproken keuzes gemaakt worden. Daardoor zal de kwaliteit niet verbeteren, was de heersende opvatting. In sommige inzendingen werd bij wijze van differentiatie voorgesteld om meer voorzieningen aan te bieden, waardoor uitbreiding van de infrastructuur gerechtvaardigd zou zijn; in andere plannen werden voorstellen voor differentiatie gedaan, waardoor de druk op bestaande badplaatsen kan worden verminderd. Slechts in een enkele inzending werd een locatiespecifieke oplossing aangedragen.

Een antwoord op de vraag met welke partijen en uit welke financieringsbronnen de ideeën gerealiseerd zouden kunnen worden ontbrak bij de meeste inzendingen. De deelnemers gaven aan deze vraag pas te kunnen beantwoorden nadat de ontwikkelingsrichting is bepaald. Een enkele inzender baseerde zijn idee op een procesmatige strategie die hierbij behulpzaam zou kunnen zijn. Na deze algemene constatering te hebben gedaan, besloot de jury zich bij de beoordeling van elk van de inzendingen te concentreren op de vraag wat ze wilde laten prevaleren, het landschap of de mobiliteit; immers, de Hollandse kust is een heel specifiek landschap met een eigen mobiliteitsproblematiek. Op grond hiervan deed elk van de juryleden vijf voordrachten die naar hun mening het beste antwoord gaven op de opgave. Dit resulteerde in een eerste selectie van 20 plannen.

Tweede beoordelingsronde

Aan de hand van de 20 geselecteerde plannen stelde de jury vast dat er in grote lijnen sprake was van vijf categorieën, waarin de inzendingen zich van elkaar onderscheidden. De jury besloot te bezien of er binnen elk van de categorieën een plan bekroond kon worden, waardoor het totale scala aan ideeën goed over het voetlicht zou kunnen worden gebracht. Zij was zich daarbij bewust van het feit dat niet in elke categorie evenveel plannen waren, waardoor wellicht niet in elke categorie eenzelfde

aantal plannen kon worden bekroond. Dat vond zij niet bezwaarlijk. Door de gestelde uitgangspunten ontstond ook een heldere systematiek voor de verdere beoordeling.

De vijf categorieën:

1. *Andere kusten maken*

De opvattingen over wat de kust precies is, lopen bij deze categorie inzendingen sterk uiteen. Sommige inzenders vatten de kust op als water en zand. Op de vraag naar de bereikbaarheid van de kust wordt geen antwoord gegeven vanuit de mobiliteitsproblematiek. Men keert de vraag om: als de mensen niet naar de kust kunnen komen, dan brengen we de kust naar de mensen. Zo zijn er voorstellen om overal in Nederland badplaatsen te realiseren. Deze badplaatsen zouden een alternatief kunnen vormen voor recreëren aan zee, en daarmee kunnen zorgen voor minder file richting Noordzeekust. De beleving van de zilte zee is bij deze plannen duidelijk van ondergeschikt belang.

2. *De brede visie*

Bij de inzendingen die de jury in deze categorie onderbracht, spelen naast het kustmilieu ook de waterproblematiek en de stijging van de zeespiegel een rol. In het laatste geval worden onder meer eilanden voor de (eventueel opgehoogde) Noordzeekust geprojecteerd. Deze eilanden worden stedelijk bebouwd of bestaan uit drijvende tropische badplaatsen met welluidende namen als *Isla Tropical*.

3. *Vervoer naar zee*

Sommige inzenders laten de kustlijn - in het oosten aantakkend aan de Duitse infrastructuur, in het zuiden aan de Vlaamse - geheel doorlopen, soms zelfs met ondertunneling van het Wad. Anderen zoeken de oplossing juist in infrastructuur die haaks geplaatst is op de kustlijn. Een enkele inzender combineert deze verschillende invalshoeken.

Door een aantal inzenders wordt kritiek geleverd op de afstemming van bestaande vervoerssystemen. Zij pleiten voor betere aantakkingen. Daarbij kunnen transferia een goede functie vervullen. Vanaf deze transferia worden uiteenlopende vervoersmogelijkheden voorgesteld. De overstapcentra worden gelokaliseerd op bestaande plekken en soms vergaand ontworpen. Naast reguliere transportmiddelen als bus, tram (meerdere malen wordt verwezen naar de Vlaamse kusttram) en fiets is er vooral aandacht voor kabelbanen, van stoeltjeslift tot een kabelbaan met cabines á la de *London Eye*. Een enkele inzender heeft een geheel nieuw transportmiddel uitgewerkt.

Ook vervoer van badgasten over bestaande waterwegen wordt meermalen aangedragen als oplossing voor de bereikbaarheid van de kust. Verder zijn er route-informatiesystemen en digitale communicatiemogelijkheden ingezet om files te voorkomen – zo zou je via internet vanuit de luie stoel alvast een parkeerplaats kunnen reserveren.

4. *Vervoer over zee*

Heeft men eenmaal de kust bereikt, dan stellen ontwerpers in deze categorie vervoer over de zee zelf voor. Bijvoorbeeld door van de ene badplaats naar de andere te *hopp*en. Dat zou mogelijk zijn door één tot zeer veel terminals te bouwen, haaks op de kustlijn. Voorgesteld wordt deze multifunctionele terminals (van parkeerboot tot golfbreker) een rol te laten spelen bij de kustverdediging.

5. *De auto*

Tenslotte is er de categorie van ideeën die zich richten op de auto. Dit gaat van inzendingen die de auto volledig werven uit het kustgebied tot plannen die er van uitgaan dat het probleem niet bij de auto ligt. Volgens de laatsten biedt de auto juist dat vakantiegevoel waardoor je nog meer zin krijgt om naar zee te gaan. In het eerste geval worden uiteenlopende voorstellen gedaan die autogebruik moeten ontmoedigen. In het tweede geval worden ook langzame routes met attracties voorgesteld, waardoor de kustbeleving onderweg reeds wordt ingezet. Bij sommige inzendingen wordt aldus de nadruk niet op de kust gelegd, maar op de beleving van de duinen – die volgens meerdere inzenders beter toegankelijk zouden moeten worden gemaakt.

In de tweede beoordelingsronde werden alle 20 inzendingen aan de hand van bovenstaande categorieën besproken en vielen er 13 plannen af. Deze plannen zijn als *bijzondere plannen* in dit boek opgenomen. Hieronder geeft de jury haar conclusie over deze plannen weer.

Bijzondere plannen

Via Zee naar Zee. De kust vanaf zee benaderd. Hoewel de jury dit een leuk plan vindt, vindt zij ook dat het fileprobleem wordt verlegd naar de waterwegen. Daarbij is er geen sprake van een nieuwe oplossing om bij zee te komen.

De jury waardeert het idee van *MeerKust*, maar de uitwerking is minder attractief.

Ook over *Strand vanaf de andere kant* was de jury enthousiast. Het idee om havens als transferplaatsen te gebruiken is op zichzelf origineel te noemen, maar een probleem dat dit plan oproept is het natransport voor langverblijvers.

Het idee van verdunnen en verdichten van de kust en het verplaatsen van functies naar de kust zoals 365 voorstelt, is aantrekkelijk. De jury vindt dat het idee niet voldoende tot een ontwerp is uitgewerkt. Daarbij is de jury er niet van overtuigd dat dit alles werkelijk tot de ontwikkeling van nieuwe infrastructuur zal leiden.

De inzender van het plan *Naar zee, a.u.b.!* heeft nagedacht over de capaciteitsvergroting van het parkeren, maar ook dit plan blijft teveel een eerste gedachte, waardoor de haalbaarheid onvoldoende overtuigt.

De Haagse kust toegankelijk, ook voor hen die minder mobiel zijn is een van de weinige inzendingen die immobiliteit aan de orde stelt, maar het is in de ogen van de jury een te mager plan.

Ook *Gondola* vindt de jury een aantrekkelijke, maar te oppervlakkige inzending. Er is onvoldoende nagedacht over het mobiliteitsprobleem.

In de categorie vervoer naar zee zaten meerdere plannen met kabelbanen. Van die groep plannen vindt de jury dat de kabelbaan van *Birds-eye-view* een positieve uitstraling heeft, maar zij mist een uitwerking van het verdere transport.

Go kust: de Maasvlakte als locatie is volgens de jury bijzonder aantrekkelijk. Het inzetten van landingsboten is echt iets voor ondernemers, maar het idee vraagt om diepte-investeringen en de jury betwijfelt of dat realistisch is.

Over *Van Vervoer naar vervoering* merkt de jury op dat het vooral een rivierenplan is, en niet een plan dat gericht is op de kust. Het mobiliteitsprobleem wordt er niet mee opgelost. De jury was enthousiast over het idee van een zwembad op een boot en over het vertier en vermaak tijdens de reis.

Van Zee Spiegel vindt de jury de bestuurlijke component van het plan sterk, maar zij mist een concrete visie op de uitwerking.

Beach Machine is een van de weinige plannen die de kust zelf tot ontwikkeling brengt. De jury twijfelt echter aan de realiseerbaarheid er van.

In *NKOP Nederlands Kust Ontwikkelings Plan* worden alle ruimtelijke ordeningsproblemen nog eens op een rijtje gezet. Het is een van de weinige plannen met een bestuurlijke oplossing, waaraan veel aandacht is gegeven. Helaas mist het plan hierdoor de nodige verbeeldingskracht.

Derde beoordelingsronde

In deze laatste beoordelingsronde onderscheidde de jury drie eervolle vermeldingen en wees zij vier prijswinnaars aan. Een daarvan was een extra prijs, ter beschikking gesteld door het Nationaal Comité 2003 Europees Jaar van Mensen met een Handicap. In haar keuze wilde de jury graag het totale beeld van de oplossingen voor de problematiek aan de Nederlandse kust in beeld brengen.

Eervolle Vermeldingen

AB-BA Aantrekkelijke Bereikbaarheid / Bereikbare Aantrekkelijkheid

Er zijn enkele inzendingen die het havengebied opvatten als een mooi recreatief gebied (en als een grote parkeervlakte). De jury vindt dat een interessant idee. Er zijn ook inzendingen die gaan over industrieel erfgoed, bijvoorbeeld de landingsboot die geen steiger nodig heeft omdat hij op het strand kan landen. De inzendingen *Strand vanaf de andere kant*, *Go Kust* en *AB-BA, Aantrekkelijke*

Bereikbaarheid / Bereikbare Aantrekkelijkheid benaderen het strand vanaf de zee. Hierbij is niet in de eerste plaats nagedacht over het oplossen van het mobiliteitsvraagstuk, maar vooral over de meerwaarde die een reis per boot oplevert. Dat vindt de jury te dun. De inzending *AB-BA, Aantrekkelijke Bereikbaarheid / Bereikbare Aantrekkelijkheid* is van deze categorie het meest interessant, alhoewel het inzetten van landingsboten een vondst is en geen ontwerp. Vandaar dat de jury hieraan geen prijs toekent, maar het plan wel met een eervolle vermelding bekroont.

Gran Turismo

In de inzending *Gran Turismo* wordt op geheel andere wijze gesproken over het kustlandschap en de zee. De ontwerper geeft hierin een lange termijnvisie en heeft het over het rijzen van de zeespiegel. Het is duidelijk dat er grondig over is nagedacht en er wordt iets bijzonders bedacht voor de kustverdediging. *Gran Turismo* is de enige inzending die aandacht besteedt aan zonering. De uitspraak die wordt gedaan over de kust maakt de inzending waardevol. Deze inzending vertrekt niet vanuit het idee van plezier, maar vanuit het 'land van nut en noodzaak' aldus een jurylid. Wel vindt de jury dat kleurkeuze van de inzending afbreuk doet aan de presentatie. *Gran Turismo* verdient een eervolle vermelding.

Hollandse kust kiest

Het plan *Hollandse kust kiest* is interessant omdat er vier strategieën, vier keuzes in beeld worden gebracht. Gebaseerd op Wijk aan Zee en het Hoogovensgebied worden vier soorten ruimtegebruik uitgewerkt. Het industrieel complex wordt anders ingericht. Er wordt onbelemmerd gekozen voor de bewoners en niet voor de dagjesmensen en de toeristen. De nadruk in deze inzending ligt op een stedenbouwkundige oplossing, waarbij een oplossing voor de verkeerscongestie niet wordt gegeven. Dit is de enige inzending waarop een wereldkaart wordt getoond en er dus vanaf een hoger schaalniveau wordt gekeken. *Hollandse kust kiest* krijgt van de jury een eervolle vermelding.

Winnaars

The Dutch Mountains

Een aantal inzendingen zoekt de verbetering van de mobiliteit in eenzelfde instrument, namelijk de kabelbaan. Van deze inzendingen was *The Dutch Mountains* favoriet bij de jury. Dit plan koppelt het mobiliteitsprobleem aan verhoging van de kwaliteit van de reis op zich. Het eindpunt is hier geen eindpunt. De jury vindt dat in deze inzending het meest doordachte kabelbaansysteem in beeld is gebracht. Er is niet lustig op los 'gefotoshopt', maar men heeft werkelijk iets zelf ontworpen. *The Dutch Mountains* levert daadwerkelijk een bijdrage aan het denken over de problematiek van de kust. Ook al is niet expliciet nagedacht over mogelijkheden voor de immobiele mens om naar het strand te gaan, toch is het in dit plan mogelijk voor minder validen in een cabine plaats te nemen en naar zee te gaan. De beleving van de duinen van bovenaf is voor iedereen een belevenis. Hoewel de jury enige twijfels heeft over de technische uitvoerbaarheid, spreekt zij unaniem haar waardering uit. Zij kent aan deze inzending graag een prijs toe.

Kustland E19A4

Kustland E19A4 kijkt vanuit een ander perspectief naar Nederland en dat werkt als een eye-opener. De jury vindt dat men in dit plan met simpele middelen de mobiliteitsproblemen wil bijsturen. De weg staat centraal en veroorzaakt meer chaos, maar het plan introduceert ook een nieuw aspect, namelijk een typologie van stranden. De A4 ligt ver van de kust. De jury vindt het een sterk punt dat hiervoor gekozen is, omdat de oude kustweg, die uit de 12e eeuw dateert, hierdoor met rust gelaten wordt. Daarbij is de snelweg als parkeerplaats een ontzettend goed idee. De inzending met de naam *Kustland E19A4* werd unaniem door de jury uitgeroepen als prijswinnaar.

The beach within reach

The beach within reach hoort thuis in de categorie die de kust benadert vanuit zee. Het plan gaat niet uit van het bestaande oude strand, maar gaat wel over het strandgevoel bij huis brengen. De titel *The beach within reach* benadrukt het artificiële karakter van de gedachte dat mensen snel tevreden zijn, als er maar zand en water is. Zo'n artificieel strand is net zo leuk als een echt strand, is de gedachte, en als idee is dat zeker relevant. De koppeling van de preventie van grote verkeersstromen naar de kust aan het idee van recreatie dichtbij huis wordt door de jury interessant gevonden. Daarnaast wordt ook nog nagedacht over differentiatie in een aantal typen stranden. De uitwerking en presentatie van deze inzending zijn aantrekkelijk. Mede vanwege de realiteitswaarde van dit plan vindt de jury dit plan echt een prijswinnaar.

*Winnaar Prijs Jaar van Mensen met een Handicap
Dynamisch pad*

De jury betreurt het dat er over het geheel genomen zo weinig nagedacht is over integrale toegankelijkheid van het kustgebied. Alleen bij de inzendingen *The Dutch Mountains* en *Dynamisch pad* is het strand voor iedereen goed bereikbaar. In *Dynamisch pad* is nagedacht over de verbetering van de toegankelijkheid van het strand voor mensen met een handicap. Het pad kan als een flexibele loper snel over het duingebied uitgerold worden. Dit levert alternatieve routes op die strandbezoekers naar zee leiden. Ook het verrassingseffect van zo'n verplaatsbaar pad wordt door de jury als waardevol ervaren. De jury kent aan *Dynamisch pad* graag de prijs toe die ter beschikking is gesteld door het Nationaal Comité 2003 Europees Jaar van Mensen met een Handicap.

De ontwerpers van *The Dutch Mountains*, *Kustland E19/A4* en *The beach within reach* ontvangen ieder een prijs van € 5000, de maker van *Dynamisch pad* ontvangt € 3000.

Tot slot

De jury vindt dat het Nederlands Centrum voor Toerisme & Congressen er met het uitschrijven van deze prijsvraag in is geslaagd om een reservoir aan ideeën en originele oplossingen te genereren. Zij beveelt het NBTC dan ook aan om de resultaten in alle kustgemeenten uit te dragen en dit juryrapport breed te verspreiden. De jury heeft de klus met veel plezier geklaard en ze hoopt dat deze ideeën de beleidsmakers langs de Nederlandse kust inspiratie zal bieden.

Op naar zee!

